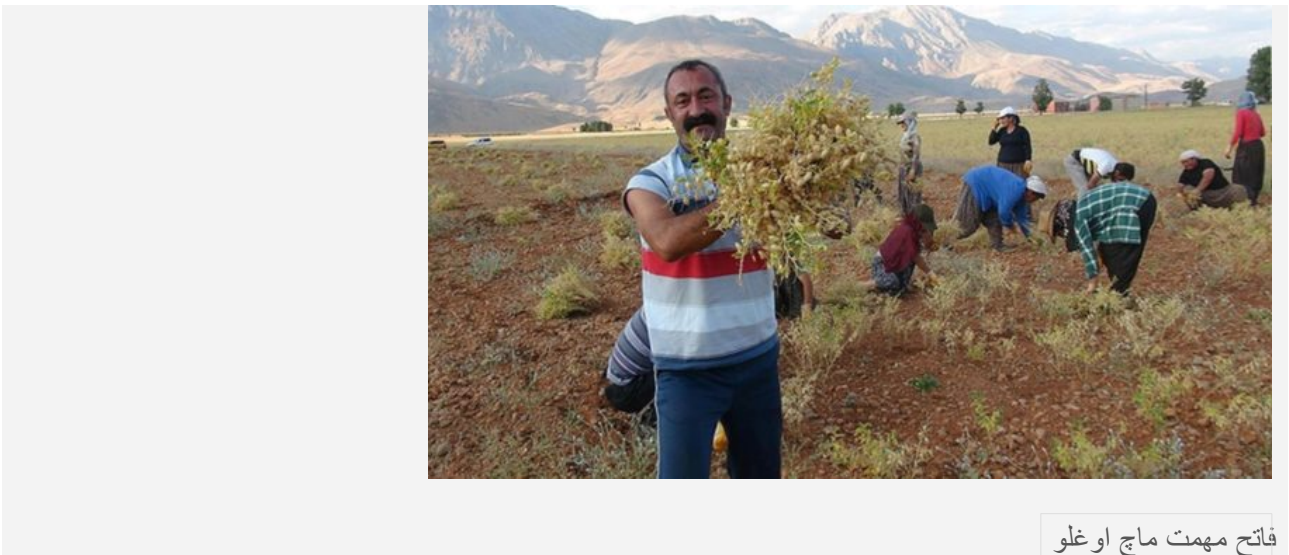

فاتح مهمت ماچ او غلو: نخستین شهردار کمونیست ترکیه

وفا مسعود

برای اولین بار در تاریخ ترکیه، کمونیست‌ها اداره امور شهری یک استان را در این کشور به دست گرفتند. در انتخابات محلی شهرداری‌ها و شوراهای شهر ۳۱ مارس در درسیم، فاتح مهمت ماچ او غلو از حزب کمونیست ترکیه با ۳۲ درصد آرا بر رقیبش از حزب دموکراتیک خلق‌ها (ه د پ) پیروز شد. او کیست؟ و چه برنامه‌ای دارد؟

فاتح مهمت ماچ او غلو

نماد حکمرانی خوب

چهار سال پیش در اواجیک، شهری کوچک و کردنشین واقع در درسیم (تونج‌ایلی) در شرق ترکیه، اتفاقی غیرعادی و عجیب رخ داد. اهالی این شهرستان کوچک سه‌هزار و سیصد نفره یک کمونیست را به عنوان شهردار انتخاب کردند: فاتح مهمت ماچ او غلو.

از آن زمان، به جای تصویر مصطفی کمال آتاتورک، بنیانگذار ترکیه، که در اکثر سایر ادارات دولتی ترکیه به دیوار آویخته شده، بر دیوار سرسرای ساختمان شهرداری تصویر از کارل مارکس به چشم می‌خورد.

روی برگ کاغذی بر دیوار خارجی ساختمان شهرداری نیز ریز درآمد، هزینه‌ها، و مازاد بودجه — که بخشی از آن به بورسیه کردن دانشجویان اختصاص داده شده — در معرض عموم قرار گرفته است.

ماچ او غلو به اهالی این شهرستان کوچک وعده شفافیت و پاسخگویی داده بود؛ او با ارائه ریز درآمدهای شهر بخشی از این وعده را تحقق بخشید و همزمان نیز مجمعی مردمی برای بحث و تصمیم‌گیری در مورد امور شهر ایجاد کرد.

خبر و عکس این اقدامات شهردار سرخ روی توئیتر—که برای بسیاری از جوانان ترک منبع و پایگاهی خبری است— منتشر شد. و ظرف چند هفته، شهردار گمنام اواجیک به نماد مردمی حکمرانی مطلوب در ترکیه بدل شد.

نتیجه این اقدامات پس از چهار سال، پیروزی در انتخابات شهرداری در سیم با جمعیتی حدود ۹۰ هزار نفر بوده است. حالا حوزه تحت مدیریت شهردار محبوب چند برابر بزرگتر شده است. او پس از پیروزی انتخابات هفته گذشته در سیم به «روزنامه چپ‌گرای سول ترکیه گفت: «به کل کشور ثابت خواهیم کرد که الگوی سوسیالیستی ممکن است

عسل کمونیستی» اواجیک»

در چهار سال گذشته مهم‌ترین برنامه این شهردار سرخ خودکفایی اقتصادی منطقه‌اش بود. در سال ۲۰۱۷، شهرداری اواجیک یک شرکت تعاونی تأسیس کرد، که براساس گفته‌های ماچ اوغلو، باعث ایجاد ۲۵۰ شغل در حوزه زنبورداری، تولید طبیعی عسل، و کشت نخود و لوبیا شده است.

ایجاد تعاونی برای تولید و توزیع محصولات کشاورزی، برگزاری دوره‌های آموزشی برای کشاورزان و دیگر اقدامات این شهردار کمونیست در این منطقه کوچک، تولید را از ۲۵ تن در سال به ۶۰۰ تن افزایش داد.

در یک کلام و برخلاف آنچه غالباً در جهان تحت سلطه قواعد سرمایه‌های متفق می‌افتد، شهرداری در اواجیک نه ابزار غارت منابع طبیعی و دارایی‌های عمومی، بلکه میانجی‌ای شد برای قراردادن منابع عمومی و طبیعی در خدمت نیازهای مردم

ماچ اوغلو همچنین چندین کتابخانه راه‌اندازی کرد، حمل‌ونقل عمومی را رایگان ساخت، و هزینه آب تأمین‌شده از سوی شهرداری را کاهش داد. به علاوه، او شرایط کار برای زنان را در این شهرستان کوچک تسهیل کرد. در شهرهای بزرگ ترکیه، نظیر استانبول اکنون «عسل کمونیستی» این روستا مد روز و بسیار محبوب است.

اواجیک از مکان‌های مقدس علوی‌هاست که بزرگ‌ترین اقلیت مذهبی ترکیه‌اند.

ماچ اوغلو همچون بسیاری از ساکنان منطقه، به لحاظ مذهبی علوی و به لحاظ قومی از کردهای زاز است. جامعه علویان که هم ترک‌ها و هم کردها را در برمی‌گیرد، از نخستین خیزش‌کنندگان بر ضد دولت نوپای ترکیه بود که نسبت به اقدامات دولت خصوصاً در جهت یکسان‌سازی فرهنگی اجباری که در سال ۱۹۳۶ آغاز شده بود، دست به اعتراض زد. ارتش ترکیه ده‌ها هزار علوی را کشت. و البته سال‌ها بعد، یعنی در ۲۰۱۱، اردوغان از جانب دولت ترکیه به خاطر این کشتار از علویان عذرخواهی کرد.

در دهه ۱۹۸۰ حزب کارگران کردستان (پ ک ک) شروع به ساخت پایگاه‌هایی در کوه‌های دورافتاده اطراف اواجیک کرد. ماچ اوغلو و اکثر چپ‌گرایان منطقه در مصاحبه‌هایی اعلام کردند که از این چریک‌ها و روش آنها حمایت نمی‌کنند. ارتش ترکیه حضور پررنگی در این منطقه برای مهار پ ک ک دارد؛ و از این بابت، حکومت نظامی و ایست‌های بازرسی بخشی از زیست روزمره ساکنان اواجیک است.

موافقان و مخالفان کمونیست اواجیک

سال گذشته وقتی رئیس‌جمهور ترکیه، رجب طیب اردوغان، به طور غیرمنتظره‌ای از برگزاری یک سال پیش از موعد انتخابات ریاست جمهوری خبر داد، گروهی از شهروندان ترکیه در توئیتر از ماچ اوغلو درخواست کردند کاندیدای ریاست جمهوری شود. در آن زمان، یکی از کاربران نوشت: «آقای شهردار، محض رضای خدا حالا که تاریخ انتخابات اعلام شده «کاندیدای ریاست جمهوری ما شوید و نجات‌مان دهید».

ماچ او غلوی چهل‌ونه ساله، که از کارکنان سابق بخش خدمات درمانی است، این محبوبیت ناگهانی خود را البته چندان مهم «تلقی نکرد و در واکنش به آن گفت: «برای یک جامعه مهم است که با صدای بلند فکر کند»

خیلی‌ها در ترکیه و از جمله اعضای حزب حاکم، یعنی حزب عدالت و توسعه (آک‌پ)، دست‌کم تا همین یک هفته پیش برای ماچ او غلو اهمیتی قائل نبودند و می‌گفتند چون او یک کمونیست در کشوری سرمایه‌داری است، از توجه رسانه‌ای غلو‌آمیزی برخوردار شده است

نیهت آلکان، یکی از کارکنان دولت و عضو آک‌پ، گفته بود که شهرداران آک‌پ هم درست به اندازه ماچ او غلو کارآمد و طرفدار شفافیت هستند

حتی چپ‌گرایان ترکیه نیز به محبوبیت ماچ او غلو توجهی نداشتند. به قول احمد کریم گولتکین، انسان‌شناس و اسنادیار سابق مونزور شهر درسیم، تمرکز روی یک فرد در میان اپوزیسیون ترکیه شکاف می‌اندازد و توجهات را از اهمیت اتحاد بر ضد اردوغان و حزبش منحرف می‌سازد

مهم‌ترین منتقدان شهردار، طرفداران حزب دموکراتیک خلق‌ها هستند که حالا نامزدهایشان در دو انتخابات مغلوب ماچ او غلو شده‌اند. به قول یکی از این هواداران این حزب در درسیم، «مشکل موفقیت در کاشت سه یا چهار لوبیا نیست. با خود نمی‌توان مشکل اقتصادی ترکیه را حل کرد؛ مشکل اصلی البته دموکراسی و آزادی است.» آنها همچنین می‌گویند که اگر او خطری برای حزب حاکم داشت، مثل بسیاری از شهرداران برگزیده از حزب دموکراتیک خلق‌ها جایش در زندان بود. آنها انتظار دارند این شهردار سرخ به ائتلاف تحت رهبری حزب دموکراتیک خلق‌ها بپیوندد

همه هواداران ه‌د‌پ البته منتقد ماچ او غلو نیستند؛ جیلان آکچا، معاون سیاسی حزب دموکراتیک خلق‌ها در آنکارا، سال گذشته گفت که ماچ او غلو سرمشق و نمونه‌ای از یک رهبر مردمی است که برای مردمش کار می‌کند

آیکان اردمیر، عضو ارشد بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها در واشنگتن و نماینده سابق پارلمان ترکیه نظر مشابهی دارد و شهردار این روستا را الگویی برای احزاب اپوزیسیون و جریان اصلی ترکیه می‌داند. او می‌گوید: «ماچ او غلو ثابت کرده فارغ از آنکه اردوغان چقدر در ترکیه قدرت را تحکیم و تثبیت کرده باشد، در سطح محلی، اپوزیسیون هنوز امکان تحقق سیاست‌های آلترناتیو را دارد. او گواهی بر قدرت سیاست از پایین به بالا برای مقاومت در برابر مهندسی اجتماعی اسلام‌گرای اردوغان» است.

در این مورد البته نباید چندان غلو کرد؛ در درسیم، ماچ او غلو مأموریت به غایت دشوارتری از اوajیک دارد. جلال آتیس، عضو حزب کمونیست ترکیه در اوajیک می‌گوید: «پس از درسیم، مناطق اطراف را می‌گیریم و شهر به شهر پیش می‌رویم و در نهایت پرچمان را بر فراز میدان تقسیم به اهتزاز در خواهیم آورد.» برای تحقق این رویا بدون شک یک برنامه اجتماعی-اقتصادی انقلابی که محدود به کشاورزی باشد، کافی نیست

به نقل از سایت زمانه